

Hulda Claesson-Silfverstolpe

1887 – 1954

- 1887 Hulda Wilhelmina föds i Karlstad den 26 maj.
- 1914-15 Vistades i Ryssland där hon studerade konst, främst med inriktning på kyrklig konst.
- 1917-18 Studier vid Tekniska skolan/Högre Konstindustriella skolan i Stockholm (senare namnändrat till Konstfackskolan 1945 och Konstfack 1993). Kurskamrat med Astri Taube.
- 1919 Konststudier i Köpenhamn.
- 1922-1927 Skulpturstudier i Wien.
- 1923 Gifter sig 20 augusti i Wien med skogsingenjören Carl Rudolf Silfverstolpe, f. 4 mars 1888.
- 1925 19 maj föds dottern Eva i Wien.
- 1929 2 juni föds sonen Ulf i Västerås.
- 1936 Familjen flyttar till Sala. Först bosatta på Jonsborg till omkring 1939/-40, sedan ett par år på Fridhem och slutligen från 1942 i Sveahuset. Inspirerar Anna Schött att skulptera.
- 1936 Gör en porträttbyst av prosten Nils Kebbon, Sala.
- 1937 Utför på uppdrag av kyrkoherde Ejnar Brundin en skulptur föreställande biskop Billing till Kila kyrka.
- 1943 Kåge Bergman flyttade till kvarteret Vaskplatsen 1-2 (Sveahuset!) i Sala den 25 oktober och blev inneboende hos konstnären Hulda Claesson Silfverstolpes familj.
- 1947-1948 Styrelseledamot i Sala konstförening.
- 1954 Avlider i Sala den 6 maj.

Sonen Ulf Silfverstolpe, f. 1929, berättar i november 2016:

Min mor, Hulda Claesson Silfverstolpe, var kurskamrat med Astri Bergman Taube på Högre Konstindustriella skolan i Stockholm 1917-1918. Eftersom Astri var dotter till hovkonstgjutaren Herman Bergman, fick min mor hjälp med en del gjutningar av sina skulpturer vid Bermans Konsgjuteri.

1929 flyttade mor, far och min syster från Wien till Västerås där jag föddes. I Västerås finns flera skulpturporträtt som hon gjort.

På Värmlands museum i Karlstad finns porträttskulpturer av kända värmlänningar som min mor har gjort.

På Jonsborg, som var vårt första boende i Sala 1936, hade vi en stor glasveranda som var mors ateljé med utsikt över Sala.

Mor var god vän och lite av en lärare för Anna Schött, Gustaf Thorsell och Lennart Lindberg. Gustaf Thorsell och mor avporträtterade varandra. Han genom en målning och mor med en porträttskulptur.

Anna Schött var en fantastisk personlighet. Jag var ofta hos henne och vi fiskade och metade kräftor. Jag var skolkamrat med Alf Winte som bodde granne med Anna.

Andra som hon avporträtterade var jägmästare Carsbergs familj, båda barnen och även Karin Carsberg, tror jag.

Vidare journalisten Allan Eriksson han och hans fru. Dottern, som jag för ögonblicket inte minns namnet på, bor här i Gamleby och hon har visat mig porträttskulpturerna.

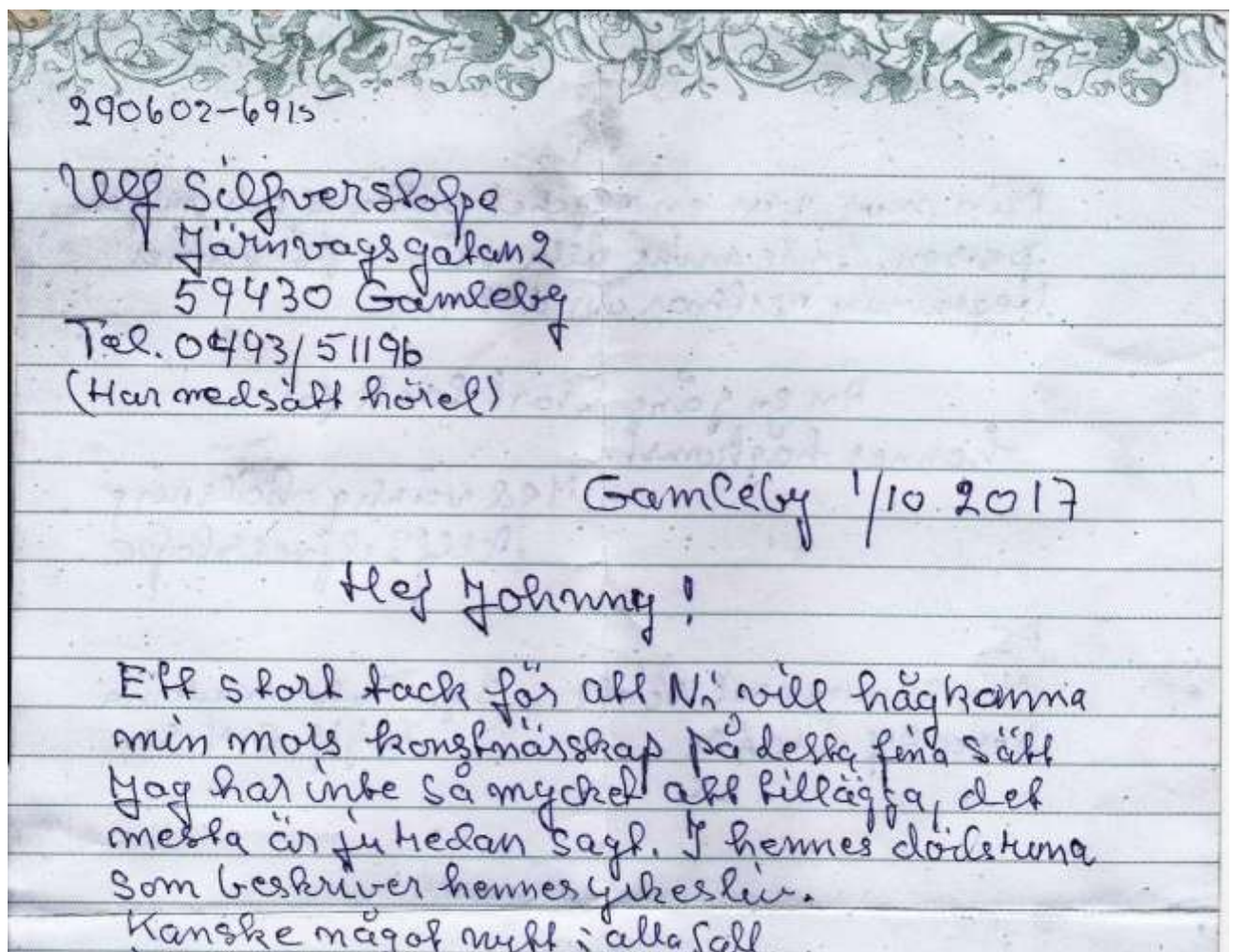
Även häradshövding Otto Carlsson i Sala gjorde hon ett porträtt av.

När Kåge Bergman kom till Sala var han första tiden inneboende hos oss i Sveahuset. Där hade vi en stor lägenhet.

I slottsparken vid Tidö Slott finns en skulptur som Hulda har gjort föreställande slottsherren (Carl-David? 1918-1998) von Schinkel.

Själv flyttade jag från Sala till Stockholm 1950 efter att ha varit guldsmedslärling hos Johannesson vid Stora Torget i Sala. Jag har sedan under 32 år varit egen företagare med guldsmedsaffär i Trollhättan.

Brev från Ulf Silfverstolpe, 1 oktober 2017:

Hulda Claesson Silfverstolpe, Madonna, statyett h ca 25 cm

På 40-talet gjorde han till jularna några
små söta "madonna statyetter" som gjordes i
en upplaga av kanske 30-40 ex. Dessa ca 25 cm höga
(parterade) målades i bronsfärg. Ställdes
ut hos Torbergs färghandel och såldes alltid
glad. Någon av dess bärde gå att söka i Sala.
Samtidigt som man gjorde barnstatyetter
av Johan Karsberg så målade Gustaf
Thorsell ett mycket vackert porträtt av
Karin Karsberg. Familjen flyttade sedermera
till Uppsala, där dessa verk kan sökas

Hulda Claesson Silfverstolpe, Skalden Gunnar Mascoll Silfverstolpe, relief ca xx cm i diameter.
På baksidan finns stämplat "Foto Johansson Sala"

När min skäpling Skalden Gunnar Mascoll
Silfverstolpe gick bort gjord mor denna
Hefgef (Sefata) vet ej var den finns idag.

vänd

Min mor var en mycket välkänd och omtyckt
person. Inte mins alla värmer på hennes
begravning vittnar om detta.

Än en gång stort tack för
hennes haghonst.

Med vänlig hälsning
Hef Silfverstolpe

Interiörbild från Bengt Kebbons hem omkring 19xx.

Bengt Kebbon, berättar 10 april 2014: Jag var med när min far, Nils Kebbon, satt modell för den byst som Hulda Claesson Silfverstolpe gjorde. Jag kanske var ganska liten, kanske i 7-årsåldern, och kallade henne ”tant Silverstolpe”. Hon bodde i Sveahuset, men hade ateljé i ett stort hus någonstans vid Hagaberg (Jonsborg, enligt Mats G Beckmans bok om Anna Schött, sid 48) och hade alltid en lång vit rock på sig och skulpterade i gips. En ganska liten, snäll tant. Vi gick ut dit några gånger. Det blev en fin byst som stod hemma i prästgården på någon kakelugnsfris eller i en nisch. Nu har min dotter Kicki bysten i sitt hem.

Konstföreningen kan glädja sig åt ökat intresse

157 medlemmar. - Stor uppslutning till utställningarna i fjol.

Sala konstförening, som håller sitt årsmöte på fredag kväll kl. 18 i Samrealskolan, konstaterar i sin årsberättelse att intresset för föreningens verksamhet ökat glädjande under det gångna året. I berättelsen heter det bl. a.:

Antalet medlemmar i föreningen uppgick vid årsskiftet till 157. Den 27 jan. öppnades en utställning kallad "Interiör" anordnad genom Sala konstförening från Riksförbundet för bildande konst. Utställningen omfattade ett 80-tal verk där de mera kända namnen inom svenskt måleri voro representerade med oljemålningar, etsningar och akvareller. Den hade helt ägnats interiörmåleriet i svensk konst under två seklar. Dr Kjell Boström demonstrerade utställningen och gav i dess kronologiska ordning en skildring av utvecklingen i vårt land från 1700-talet till vår tid.

Allmänheten visade utställningen, som pågick en vecka, stort intresse i det besökarantalet uppgick till ca 290 fullt betalande personer, desutom skolgungdom 600 elever.

Vid Sala konstförenings årsmöte den 27 april höll efter årsmötet fil. lic. Marita Lindgren-Fridell ett utomordentligt föredrag om Vincent van Gogh, beledsagat av talrika ljusbilder.

Forts. på fjärde sidan spalt 5.

KONSTFÖRENINGEN...

Forts. fr. sid. 1.

Den 18 okt. började likt föregående år en föreläsningsserie, benämnd "Från Michelangelo till Picasso". Seriens föreläsare var även denna gång fil. lic. Marita Lindgren-Fridell, Upsala, vars föredrag som alltid gav rikt utbyte. Serien omfattade 10 föreläsningar där de stora mästarna Michelangelo, Rembrandt, William Blake, Eduard Manet, Paul Gézanne, Paul Gauguin, Henri Matisse, Pablo Picasso deras liv och verk skildrades var för sig som ett avslutat helt. Föreläsningarna beledsagades med ett stort antal ljusbilder. I serien ingick även en demonstration av den pågående Sven Ekstedts utställning, samt ett besök på Nationalmuseum där deltagarna fick studera äldre och modern konst i jämförelse med varandra. Antalet deltagare i serien uppgick till 36 personer.

Tiden 20-28 okt. anordnades genom konstföreningen en utställning av Sven Ekstedt. Utställningen som omfattade 67 målningar, 30-tal teckningar, därav sålles 5 st. målningar och 3 st. teckningar, var livligt besökt i det besökarantalet uppgick till 230 fullt betalande personer, dessutom skolgungdom ca 600 elever. Sala konstförening inköpte "Vägen" av Sven Ekstedt, som gåva har föreningen fått mottaga en teckning av konstnären.

För inköp av årets utlottningstavlur har anslaget höjts från 450 kr. till 600 kr. Årets utlottningstavlur voro "Husen på andra sidan Grundsund" av Ivar Donner, "Skånsk Mölla" av J. Gronemann, "Vägen" av Sven Ekstedt samt tre reproduktioner av Zorn, Liljefors och Carl Larsson. Utlottning verkställdes i december.

Styrelsen har bestått av dr Carl Friberg, ordf., fru Karin Karaberg, v. ordf. och intendent, C. J. Ahlgren, assistent, kamrer G. Grönbeck, skattemästare, fr. G. Höberg, sekr., övriga ledamöter har utgjorts av spotekare Sven Svernerus, fru

Hulda Silfverstolpe, fr. Elsa Sjöström, hr Gunnar Andersson, samt hr H. Collin, Ivar Hedlund och J. E. Lantz som suppl. Rev. har varit Axel Karaberg och G. Ahlin med G. Carleman som suppl. Inköpsnämnden har bestått av fru Karaberg samt Carl Friberg och G. Ahlin. Inträdesavgifter har vid årets 1:sta utställning uppgått till kr. 197:20 och den 2:dra till kr. 133:30, tillsammans kr. 335:50. Utgifter för den 1:sta utställningen uppgick till kr. 116:10, den 2:dra till kr. 53:79, tillsammans kr. 169:00.

1947-04-21

Utdrag ur Mats G Beckmans bok *Anna Schött – skulptris och levnadskonstnär*:

6 Konstnären

Forsellesbysten

Så kommer en viktig period i Anna Schöts liv. I Annas eget liv var den kanske inte fullt så central som den blivit för oss när vi ser de avtryck i det offentliga rummet som hennes konstnärskap utgör. Det är en kort och intensiv tid som präglar vår bild av henne, den lilla vi nu haft.

Den mörka tid som Anna upplevde efter makens död verkar lätta efter hand i slutet av trettioalet. Orsaken till detta och hennes konstnärsskapande inriktning, bör ha varit kontakten med skulptrisen Hulda Claesson-Silfverstolpe. Hulda flyttade till Sala med sin familj 1936, närmast kom hon från Strömsholm. Hur Anna och Hulda fick kontakt vet jag inte men Huldasson Ulf Silfverstolpe hävdar att det måste ha varit hans mamma som tagit initiativet eftersom Anna var något av en folkskygg personlighet. Det i sin tur skulle tyda på att Anna börjat modellera redan innan de träffades och att det var därför som Hulda tog kontakt. Det må vara hur det vill med den saken men att fru Silfverstolpe kom att utgöra en drivkraft och inspiration för Anna, lär väl stå utom allt tvivel.

Vem och vad som däremot rent konkret lyfter fram och gör Anna uppmärksam på salaborna som konstnär är stadsträdgårdsmästare John Lantz med sitt arbete med stadsparken som fortfarande pågick. Framför musikpaviljongen placerades 1938 Carl Eldhs staty *Ungdom* och Lantz tänkte sig ytterligare ett konstverk i den motsatta delen av stadsparken i riktning mot läroverket.

Han vände sig då till Anna Schött vars konstnärlighet han tydligen var bekant med. Anna visade genast fram en redan färdiggjord byst i lera, tillverkad 1938 och som föreställde bergshauptmannen vid silvergruvan, Jacob Henrik af Forselles. Bysten var utförd i salalera, 50 cm hög och visade gruvchefens mycket porträttlika huvud som blickar fram ur en uppslagen rockkrage mellan kapade axlar. Som förebild till konstverket hade Anna använt sig av en daugertröpa av af Forselles ifrån 1855 och i

beskuren form inför i boken Sala stad av J. Nilsmark, ett standardverk över stadens historia. Anna ägde ett exemplar av boken som i dag finns hos hennes släktingar. Då jag själv undersökte den kunde jag konstatera

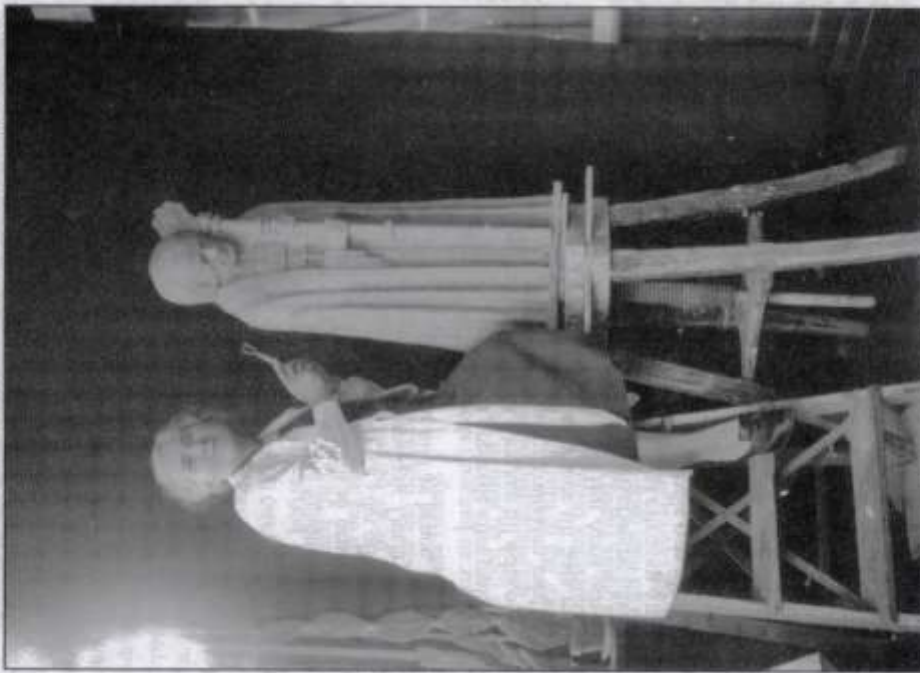

Bild 49. En vackert arrangerad porträtt som visar skulptrisen Hulda Claesson-Silfverstolpe på konstverkets sida. En modell av boken *Enar Billing* i skulptur och med krakel i ett fäst grupp. I samband med restaureringen av Kåsthyttan 1936 startades en insamling till kyrkbyggnaden. En av de som fick ställa till dispositioner till kyrkan förskänkte. Kyrkbyggnaden var en stor förtäring av boken *Billing*. Han menade att en skulptur av boken skulle passa och engagerade därför Claesson-Silfverstolpe att utföra konstverket. Skulpturen som göts i cement och patinades i guldbrun färg till kyrkan den därpå. Familjen Silfverstolpe var nyförelärd till Sala och körde där för att vara taget i hemmet Åsneberg. Bilden återfinns bland en större samling skulpturer i ett vindstyggen på Kåsthyttan 3 där följande skulpturer H. Johansson och John Johansson-Tolpe hade följande. Sala Föreläsning i slutet av 1930-talet över den stora samlingen tillfäst idag återfinns i Sala kommunarkiv.

En vacker lördagskväll den 4 juni 1939 invigdes konstverket under högtidliga former. Närvarande var stadsfullmäktiges ordförande E. A. Lindqvist, försköningsnämndens ledamöter och omkring 200 åskådare. Emellertid saknades konstnären själv, att hanna i centrum under dylika omständigheter låg inte för henne. Nämndens ordförande Ivar Hedlund höll först en kortare historik över af Forselles och hans betydelse för skulpturen och därefter redogjordes för bystens tillkomst. Därefter avtäckades skulpturen, bidragsgivarna samt de som bistått med insamlingsarbetet. Därefter lät han täckelsen falla. Konstverket var invigt. Försköningsnämnden översände en blomsterbukett till Anna som svarade med ett välformulerat brev:

Bild 51. Faktor Ivar Hedlund vid invigningen af Forselleskonstverket. Foto: Sven Nilberg. Privat ägo.

Torpet den 5 juni 1939
Ordf. i Försköningsnämnden
Faktor Ivar Hedlund
Sala.

Härmed ber jag att få tacka Försköningsnämnden för de underbara blommorna, vilkas skönhet gläder mitt hjärta. Önskt och med djup tacksamhet går också tanken just nu till dem, som i en mörkrets och tvivlets stund i höstas ingavo mig mod att fortsätta. Jag har alltid ansett mig för ringa för att våga naikas konsten. Jag har också behövt hela den tid som gått av mitt liv för att i någon mån komma till klarhet med mig själv. När jag slogs i spillror vid min makes bortgång, tvingades jag så småningom att söka det som var mitt eget. Grunden hade min make fast murat: kärleken till sanningen och till naturen. Byggsstenar hade jag nog också själv bidragit med.

Jag har själv varit en smula orolig för att den kära af Forselles skulle verka liten när han kom ut. Vid ett besök hos honom idag var denna känsla alldeles försvunnen. Jag är storbelåten med sockeln och med valet av platsen samt den vackra anordningen med blommorna. Han passar på något sätt just på denna holme, det är verkligen sant.

Med tacksamhet och utmärkt högaktning. Anna Schött.

att det ännu fanns spår av lera på uppslaget där bilden av af Forselles finns återgiven!

Anna erbjöd nu Sala stad porträttbysten gratis mot att den bekostade gjutning och uppsättning av densamme. Försköningsnämnden i Sala inbjöds till hennes hem den 12 februari 1939 för att själva se bysten och fatta beslut. De accepterade förjust gåvan och lovade att försöka fullborda uppdraget. Sala Allehanda skriver om besöket hos Anna: "Det är nu första gången fru Schött framträdde offentligt med en skulptur, vilket dock inte hindrar att flera vackra saker formats fram under hennes skickliga händer. I sitt trevna Salahem har hon inrett en hel liten ateljé. En stor fantasimodell av en mätande gosse drar genast besökarens uppmärksamhet till sig. En annan sak som väckt försköningsförbudsens förtjusning var en skulptur av ett gossstuvud." Som synes hade Anna varit flitig.

Vad det gällde själva placeringen av konstverket kom emellertid Lantz nu att tänka om. I och med att motivvalet anknöt till silvergryvan och gruvdriften, var en annan plats så mycket bättre, nämligen Lycksalighetens ö (tidigare Gåsholmen) i Ekebydam. Här gick nämligen den så kallade Trälvägen fram. Det var den sträcka mellan gruvan och avlastningsplatsen vid nuvarande Sveahuset, via Präman och Ekebydam, där flabbotnade malmpärmar drogs fram av mänsklig muskelkraft. Denna transportled för den ärvärda silvermalmen hade skapats under af Forselles tid vid gruvan. Så nog var Lycksalighetens ö, det romantiska namnet till trots, en lämplig plats för en gruvchef i brons. Som en parentes kan tilläggas att den plats för konstverkets placering som Lantz först haft i sinnet, fick vänta till 1950 då David Wretlings staty *Nya Fingar* restes där.

Försköningsnämnden beslutade att starta en frivillig insamling i staden för finansiering av gjutningen i brons och uppsättning på stensockel. Vid sammanträdet den 29 mars hade 480 kr influtit. Stadsträdgårdsmästare Lantz hade den 9 mars erhållit en offert från Herman Bergmans Konstgjuteri i Stockholm. Enligt detta anbud skulle bysten kunna gjutas i brons till en kostnad av 400 kr. (Det är frestande att tänka sig att det var Hulda Claesson-Silfverstolpe som tipsat om Bergmans konstgjuteri. Hon var nämligen kurskamrat på Tekniska skolan med Astri Bergman vars färdigade gjuteriet. Hulda själv använde sig av firman då hennes egna alster skulle gjutas.)

Lantz fick i uppdrag att genomföra beställningen och ansvara för att modellen transporterades till Stockholm för gjutning. Vidare hade försköningsnämnden Lantz anbud på en granitsockel från Kullgrens Stenhuggeri i Uddevalla att ta ställning till. Det förelåg två alternativ med olika kostnader beroende på granitens färg. Nämnden bestämde sig för det första alternativet vilket torde ha varit det billigaste. Samtidigt skulle man vänta med beställningen eftersom man ville avvaka resultatet av insamlingen som fortfarande pågick. Den 25 april hade så insamlingen slutgiltigt renderat en summa på 975 kr. Prislisten på sockeln var 570 kr, allt som allt uppgick kostnaden till 1010 kr.

Bild 50. Jacob Henrik af Forselles på Lycksalighetens ö. Inom gruvchefen kom på plats pryddes den lilla holmen av en glödfärsurn på en sockel. Foto: Christer Edman.

En vacker lördagskväll den 4 juni 1939 invigdes konstverket under högtidliga former. Närvarande var stadsfullmäktiges ordförande E. A. Lindqvist, försämringsnämndens ledamöter och omkring 200 åskådare. Emellertid saknades konstnären själv, att hanna i centrum under dylika omständigheter låg inte för henne. Nämndens ordförande Ivar Hedlund höll först en kortare historik över af Forselles och hans betydelse för staden och därefter redogjordes för bystens tillkomst. Därefter avtäckades skulpturen, bidragsgivarna samt de som bistått med insamlingsarbetet. Därefter lät han täckelsen falla. Konstverket var invigt.

Försämringsnämnden översände en blomsterbukett till Anna som svarade med ett välformulerat brev:

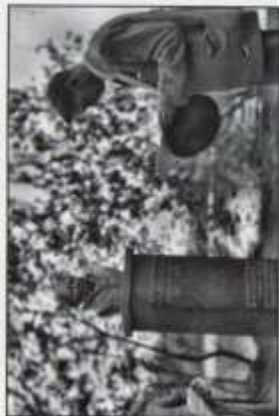

Bild 51. Faktor Ivar Hedlund vid invigningen af Forselleskulpturen. Foto: Sven Nilberg. Privat äga.

Torpet den 5 juni 1939
Ordf. i Försämringsnämnden
Faktor Ivar Hedlund
Sala.

Härmed ber jag att få tacka Försämringsnämnden för de underbara blommorna, vilkas skönhet gläder mitt hjärta. Osöka och med djup tacksamhet går också tanken just nu till dem, som i en mörkrets och tvivets stund i höstas ingåvo mig mod att fortsätta. Jag har alltid ansatt mig för ringa för att våga nålans konsten. Jag har också behövt hela den tid som gått av mitt liv för att i någon mån komma till klarhet med mig själv. När jag slogs i spillror vid min makes bortgång, tvingades jag så småningom att söka det som var mitt eget. Grunden hade min make fast murat: kärleken till sanningen och till naturen. Byggstenar hade jag nog också själv bidragit med.

Jag har själv varit en smula orolig för att den kära af Forselles skulle verka liten när han kom ut. Vid ett besök hos honom idag var denna känsla alldeles försvunnen. Jag är storheläten med sockeln och med valet av platsen samt den vackra anordningen med blommorna. Han passar på något sätt just på denna hölme, det är verkligen sant.

Med tacksamhet och utmärkt högaktning, Anna Schött.

Anna hade alltså smugit ned till Lycksalighetens ö dagen efter för att i lugn och ro inspektera slutresultatet. Enligt brevet var hon nöjd även om hon tidigare fruktat att bysten skulle te sig för liten ute i parkmiljön. Men i den miljön var ju heller aldrig modellen tänkt att figurera från början. Sala Posten är emellertid inne på samma linje när de skriver: "Enda eringen man skulle vilja göra är att själva bysten är något för liten på sin sockel." Nu kompenserades dock huvudets blygsamma storlek med en 140 cm hög granitpelare med en allt annat än blygsam text:

BERGSHAUPTMAN
J. H. AF FORSELLES
VERKSAM I SALA
1817-1855

JAG HETER AF FORSELLES
ÄR SATT I KUNG OCH KRONANS STÄLLE
OCH FÖR ER GO' HERRAR
GÖR JAG SOM JAG VILL

På invigningsdagen den 4 juni besöktes Anna av Gunnar Schött vilket framgår av torpets Gästbok. Han skriver kortfattat om dåligt väder och om en tur på Långforsen som inte gav någon fisk i utbyte. Det märkliga är att inget nämns om den stora händelsen den dagen. Jag är övertygad om att hade Gunnar känt till det, hade det omtalats i boken. Han var nämligen nitisk i att dokumentera sina besök och skulle aldrig ha undvikit ämnet. Alldeles säkert hade han önskat att få vara med om invigningen av bysten. Att Anna, som jag ser det, avstod ifrån att berätta nyheten för sin kära släktning är en gåta.

Ändå sticker hon ut hakan lite den 16 november samma år, och det är väl också enda gången. Då anger hon (i en kvinnlig beredskapsregistrering) sitt yrke och sin titel som skulptör. För säkerhets skull har hon strax efter tillagt "Fru". Någon mätta på självhåvningen fick det väl ändå vara, verkar det som hon tänkt.

Gruvarbetarens huvud

Som tidigare konstaterats fick hushållerskan Emma Ohlin tjänst hos gruvarbetaren Karl Berg i Sandviken. Denne kraftkarl hade som spelstyrare vid silvergruvan tagit upp den sista malmtunnan innan stängningen i december 1908. Han hade även erfarenheter ifrån gruvarbete i Norrland och Norge under 1890-talet och en bit in på det andra seklet. Förutom att sjunga och traktera dragspel så var han en teknisk begåvning med urverk som specialitet. De grova gruvarbetarländerna pillade med finmekanik när han lagade klockor och då han byggde det golvet som ställdes ut på hantverksmässan i Sala 1924. Tillsammans med denna personlighet

den ej hålla sig eller förflyttas. Sålendes måste den först gjutas i gips och efter gjypen kan den ju utföras i brons, trä, cement eller marmor. Brons är ju i det här fallet vackrast och blir då en stökiklenod.

Nu undrar jag om Herr Berg skulle ha intresse av detta och köpa gipsmodellen, jag tror att ett pris av 3 à 400 kr vore ett sköttligt pris för den verkligt vackra skulpturen. Då jag i många år studerat konst i både in och utlandet och själv utfört en del porträtt och andra skulpturer, tror jag mig kunna bedöma denna sak.

Med utmärkt högaaktning
Hulda Claesson-Silfverstolpe
adr: Fridhem 6.
Sala

Flera frågor dyker upp vid läsning av brevet. När skribenten anser att Anna behöver uppmuntran undrar man om det härrör från en besvikelse som bottnade i att staden refuserat hennes gruvarbetarstycke (om nu sådana diskussioner överhuvudtaget fört). Vidare hävdar Claesson-Silfverstolpe att Sparbanken vill köpa en replik av huvudet; den driftige af Forselles grundade nämligen Sparbanken i Sala 1828. Något sådant konstverk saknas dock på nämnda bank enligt uppgift från vederbörigt hall.

Vad det gäller Anna Schöts ärendemål med huvudet av Karl Berg ser jag en klar koppling med hennes tidigare verk av af Forselles. Det är knäpust någon slump att hon året efter invigningen av bergshauptmannen modellerar en motsvarande gruvarbetare. Två färgstarka personligheter fast på motsatta ändar av samhällsstegen. Kanske tänkte sig Anna att de två skulle fungera som varandras pendanger efter Trälvägen. Det vet vi inte men en spännande tanke är det. Med en höjd av 37 cm är den huvudet är likväl större. Ett smart grepp egentligen, det hade kanske inte tagits emot så väl om gruvarbetaren hade varit större än chefen. Slutresultatet borde ändå ha blivit, att den kritik som höjts mot att gubben var för liten, tystades. Men som sagt, detta är enbart spekulationer som hitills inte kunnat bekräftas.

Det vi vet är att sonen Gustaf köpte lermodellen av Anna och att den hamnade på en hylla i hans hem i Höganäs. Efter Gustafs för tidiga död några år senare gick den vidare i arv till dottern Margit. Emellertid förblev den ogjuten.

Efterspelet om Berg-Kalles huvud är på sitt sätt en solskenshistoria. Christer Ekman (medansvarig till denna bok) bor vid Sandviken i Sala, tvärs över vägen till det hus där den gamle gruvarbetaren tidigare bodde. Christer är uppvuxen med historierna om Berg-Kalle och tack vare ett gammalt nummer av Sala Allehanda kände han till historien om Anna

umgicks Anna Schöts gärna. I hans hem kom hon gärna på besök och där fick hon höra historier från förr, om hur det hårda livet som gruvarbetare sett sig. Och om ämnet inte var för känsligt berättade han förmodligen även om sin älskade Alda som avlidit i spanskan 1918.

Inför hans 80-års dag den 26 aug 1941 bestämde sig nu Anna att modellera hans huvud. Arbetet utfördes någon gång under 1940, året där jämte signaturen finns på porträttets baksida. Enligt en tidningsartikel behövde Karl aldrig agera modell under arbetets utförande, utan Anna besökte honom endast några gånger för att kontrollera att huvudet blev porträttilikt. Och porträttilikt blev det: ett skarpskuret gammelmansansikte med borstig mustasch. Nu kan jag nog ändå tänka mig att Anna hade något fotografi till hjälp i hennes strävan att återge den gamle gruvprofilen men det gör inte hennes arbete mindre lyckat.

Vad hade Anna för idéer om detta konstverk? Ja, inte kom det till som en födelsedagsgåva till Berg-Kalle. Hans sondotter Margit Eriksson hävdar bestämt att det tillverkades för att (liksom Forselles) skänkas till staden och gjutas i brons. Staden saknade dock intresse av erbjudandet, vilket egentligen inte är så svårt att tänka sig. Kriget stod för dörren och det fanns viktigare frågor att behandla än stadens konstnärliga utveckling. Dessutom levde originalet, vilket personer som poserar som konstverk inte bör göra. Slutligen är ju frågan om en enkel gruvarbetare var fin nog att placeras i det offentliga rum som staden eller stadsparken utgjorde. Tyvärr saknas varje spår av någon diskussion eller något beslut i försörjningsnämndens protokoll från den aktuella tiden. Så om Margit har rätt i sitt antagande fördes aldrig frågan så högt upp som till ett nämndmöte utan behandlades istället informellt och utanför protokollet.

Vad vi med bestämdhet vet är att konstnärskollegan och vännen Hulda Claesson-Silfverstolpe året därpå agerar mellanhand – eller agerar utan Annas medverkan – och skriver ett brev till Karl Bergs son Gustaf om köp av lermodellen:

Sala d. 30/6 1941
Herr Skorstensfejare Berg,
Höganäs.

Fru Anna Schött i Sala har av herr Bergs far modellerat en porträtthyst som hon på ett utomordentligt sätt utfört. Fru Schött är känd för en skulptur som (hon) utfört av Forselles och som hon skänkt till Sala stad. Sparbanken vill också köpa en replik av denna Forselles-skulpturen. Nu är det så att Fru Schött som är en mycket anspråkslös men som jag tycker är en mycket duktig skulptör borde få lite uppmuntran. Vidare tycker jag att det vore synd att en sådan vacker skulptur som porträttet av Hr Bergs far skall stå och ej komma till sin rätta plats, och efter vad jag har hört mig för, skulle det väl vara i Herr Bergs hem som den säkert skulle passa. Det kostar ju en del att få en sådan sak gjuten, i lera kan

Schöbts lermodell. Christer spårade huvudet till hans barnbarn i Ång-
elholm och därifrån fick han låna med sig den ömtåliga plåsen. Sala
kommun ställde generöst upp och bekostade gjutningen som utfördes av
salakonsulten Bo-Ake Adamsson. Det skinnande brenshuvudet monte-
rades på en sten som passande nog placerades vid gruvan, på den öppna
planen vid Anfarlen. Konstverket invigdes under Gruvans Dagar den 4
aug. 2001. Så kunde huvudet av Berg-Kalle på sin sockel och sextio år
försenad möta offentligheten.

Bild 52 och 53. Berg-Kalle i bronsgjuten vid gruvan där han en gång arbetade. Foto för-
fattaren.

Övrigt konstnärskap

I en tidningsartikel i samband med Karl Bergs 80-års dag omtalas yt-
terligare två konstverk av Anna Schöbts hand, en fiskande gosse och en
badande kvinna. Gossen befann sig för tillfället i Uppsala för gjutning.
Det torde vara samma skulptur som nämns i den tidigare artikeln från
början av 1939. Baderskan var ännu inte färdig. Båda var beställda av
bunkarner Gösta Grönback och var tänkta att placeras i hans vackra
trädgård vid sommarvillan Fiskarbo. Om så faktiskt skedde är oklart,
några sådana trädgårdskonster finns inte dlr idag. Grönback's barnbarn
Anders Ljung, saknar vetskap om att en sådan utsmyckning någonsin
funnits dlr.

I privat ägo finns en del alster av Annas hand bevarade. Främst skall
nåmnas en lerbyst som föreställer Anders mor Louise och modellerad
efter fotografi (jfr bild 89). Den, samt två små helfigurer varav den ena
föreställer Anders bror Daniel, (jfr bild 90), är signerade Öberg och för-
modligen utförda under den kurs i modellering som Anna genomgick.
Modelleringskursen som Anna gick i Uppsala under våren 1918 är hen-
nes enda konkreta utbildning i ämnet. Den upptog endast sju tillfällen

mellan 4 februari och 23 april. De alster hon skapade under den korta
kursen vittnar ändå om stor fallenhet för ämnet. Senare i livet ökades
naturligtvis kunskapen i kontakten med den mycket välutbildade och
erfarna Hulda Claesson-Silfverstolpe.

Det är en mycket kort tid i sitt liv som Anna är aktiv som skulptör.
Först och främst är det perioden då hon går kursen men efter det är det
tvärsagt. Det borde någon gång skymta i de otaliga breven eller vykor-
ten men inget yppas i den riktningen. Den andra perioden som infaller
under slutet på trettioalet är längre. Forsellesbysten är signerad 1938
och från Lucia samma år finns ett brev där hon skriver: "För övrigt har
hösten gått i lerans tecken – både ute och inne." Sedan fortsätter hon
att redogöra för hur lertigt det är ute när hon går och hämtar mjölken.
Det hon skapar inomhus säger hon för övrigt inte något mer om. Så
typiskt för den mycket blygsamma skulptören. Med tanke på hur aktiv
hon varit, vilket Sala Allehanda redovisar om i sin artikel från början
av året därpå, känns det konstigt. Men, för all del, hon kan ju ha skrivit
om det i brev som senare kastats bort. Hösten 1938 är alltså vad vi vet
den bättre gränsen för hennes andra skulpteringsperiod. Den främre
gränsen är än svårare att fastslå och mer flytande. Efter Forsellesbysten
-38 och huvudet av Berg-Kalle -40 är det inte mycket vi vet. I ett brev
daterat 6 okt 1943 skriver Anna: "På kvällen var jag bjunden på kaffe
och gästavtning hos fru Silfverstolpe. I min hoppfulla stämning
påbörjade jag i söndags ett barnporträtt. Det finns en 1-åring på går-
den där jag hämtar mjölken. Det har regnat nu i flera dagar, så det är
mycket lämpligt att ha ett inomhusarbete." Gården Anna nämner i brevet
måste vara Eklövstorp dit hon trädde knogade med sina mjölkflaskor. En
akvarell som hon utförde 1937 återger en stig genom en björkskog heter
just *Mjölkvägen* (jfr bild 98).

Hur det sedan går med skulpterandet vet man inte. Ellen Andersson som
med sin man Oskar 1945 flyttade in som granne till Anna på Skuggan,
säger att hon inte påminner sig något sådant arbete hos Anna. Ellen minnar
sig inga lermodeller under utförande hemma hos Anna. Däremot drar hon
sig till minnes att Anna en gång frågade Ellen om hon fick modellerna av
hennes ansikte eftersom det var så litet och vackert. Av någon anledning
tillät inte Ellens man att så skulle ske och med det fick det vara. Efter
Annas död såg Oskar flera lerhuvuden av barn i torpet, berättar Ellen,
vilka förmodligen föreställde dåvarande grannen Karlssons barn. Det är
en rimlig tanke, beroende på att Anna återgivit barnen Alf och Inga-Lillis
ansikten i lera (se ovan). Både familjerna Karlsson och Eriksson hade
många barn så källa till inspiration saknades ingalunda, det var bara för
Anna att kliva över staketet.

Om hon är realistiskt lyckosam när hon återger porträtt i lera så saknas
sådana spår i de små akvareller som finns av hennes hand. Men man ska
komma ihåg att hon utfört dem för att roa sig själv och den närmaste

släkten. Främst tärker man på hennes illustrerade brevjetter och julkort. Motivvalet är hämtat ifrån Skuggan och Gröna gången, näst utförda men otroligt charmiga. De har försäls även sitt intresse som dokument över en plats som idag är helt förändrad. Den direkta orsaken till hennes måleri tycks vara svågern Daniel som sänt henne en lada med akvarellfärger i slutet av 1935.

Anna berättar vid ett tillfälle dessa julkort i en uppsats i tidningen Salaposten. Motivet vid Gröna gången som hon ingående beskriver, är identisk med den bland färgbilderna i boken återgivna bild 95. Hon skriver:

"Redan i början av december 1935 och ända fram till jul var det en märkvärdigt vacker vinter. Det var solken och kallt för det mesta och hela tiden stod träden klädda i rinfrost. Hur skall jag kunna beskriva björkar i rinfrost mot en klarblå himmel? Det är lättare att måla dem på julkort. En dag litet närmare jul gingo Alf, som då var 5 år, och jag ut för att samla motiv. Rätt mycket snö hade nu fallit och jag minns särskilt att det var en sådan där dag, då ljudet

blir både dämpat och tydligt mot de snötyngda träden och husarna. Beväpnade med varsin skissbok och penna och ivriga av upptäckarglädje, styrde vi stegen till Gröna gången. Vi tyckte att namnet lät lustigt just då när den var vit.

Det var många vackra motiv som fängslade oss, men snart måste vi i alla fall stoppa ner bok och penna och sätta på oss vantar. Under den fortsatta vandringen bemådade vi oss i stället om att så noga som möjligt studera detaljerna, så att

minnet av dem stod skarpt och tydligt när vi vid hemkomsten skulle börja måla julkorten. Vi lade märke till att kanalens vatten var alldeles svart, men att vi ändå sågo de vita stränderna och den ljusa himmelen, och vi ansade att detta inte skulle bli lätt att göra efter. Speglungen började inte alldeles in till land utan ibland ett gott stycke ut, och det var det mest förtjusande av alltsammans. En opuffärgad, riddig spets var fästad intill stränderna och spetsens blommönster bildades av små bollar och rinfrost. För att få en närbild av detta, som vi förstodo skulle bli väldigt roligt att måla, kunde vi inte få med de närmaste trädens kronor, ty de voro ju så höga att papperet inte räckte till. Här vi vandrade kommo vi snart så långt, att vi tyckte det var lika gott att gå ända fram till staden och se efter om stora granen var planterad på Torget. Snart fängades vårt intresse av förtärens lockande härtheter och några söta och väl-skapade marsipangrisar måste göra oss sällskap på hemvägen. Men det var bara lilla systers grisar som följde oss ända hem. De andra hade

Bild 54. När Anna inte krigade med möjshämmningen bemådde hon sitt vatten i en kaffikälla i torpen närmast. Brevid inspekterar kartan Anne. Pyggnarna på bilden är ihop övergivna på bild 51. Foto: Anders Schön. Privat ägo.

**Hulda (Sassa)
Silfverstolpe**
f. Claesson
* 26 maj 1887
† 16 maj 1954
har i dag lugnt och stilla läm-
nat oss.
Sala den 8 maj 1954.

CARL
EVA och TORI ULF
Kerstin Gunnet
Släkt och vänner

Det är tungt, när banden
brista,
och när döden slår med
vingen.
Det är tungt, när kring
en kista
släkten samlas, sluten
ringen.
Det är tungt att mista
allt det käraste av tin-
gen.

G. M. S.-e.

Jordfästningen ligger rum i
Kristina kyrka onsdagen den
12 maj kl. 15.00. Samling i
kyrkan.
Meddelas endast på detta sätt

Fru Hulda Claesson-Silfverstolpe

Efter en längre tids sjukdom avled natten till torsdagen skulptrisen fru Hulda Claesson-Silfverstolpe, maka till skogstjänsteman Carl M. Silfverstolpe, Sala. Hon var vid sin bortgång 66 år gammal och sörjes närmast av make, barn och barnbarn.

Fru Silfverstolpe var född 1887 i Karlstad. Efter slutad skolgång fick hon i samband med vistelse i Ryssland 1914—15 tillfälle till konststudier, bl. a. kyrklig konst. Åren 1917—18 genomgick hon Högre konstindustriella skolan i Stockholm och studerade vidare i Köpenhamn 1919. Fem år från 1922 uppehöll hon sig i Wien, där hon speciellt ägnade sig åt skulptur och där hon studerade vidare under professorerna Barwig och Hannach.

Efter sin återkomst till Sverige utvecklade hon sig ytterligare i sin konstart och har utfört många erkänt säkra och självständiga arbeten. Bl. a. kan nämnas från hennes västeråstid porträttbyster i brons av direktörerna Edström och Falk samt doktor Norrlin. Även under sin salavistelse har hon utfört en del uppskattade arbeten. Särskilt må dock nämnas hennes barnporträtt.

När Kila kyrka 1936 genomgick restaurering, väckte några församlingsbor med sågverksägare Albert Öster i spetsen förslag om en insamling. Denna skulle få formen av en gåva till församlingens kyrkoherde, vilken fritt skulle få disponera beloppet till Kila kyrkas förskönande. Kyrkoherden ansåg att vad kyrkan framför allt var betjänt av var en skulptur av biskop Einar Billing. I det läget vände sig kyrkoherden till fru Silfverstolpe som genast blev mycket intresserad för uppgiften. Konstnären utförde en gipsmodell i halvfigur som sedermera göts och vann allmänt gillande. Den är nu placerad i en nisch, som iordningställdes vid kyrkoresturationen, ovanför kyrkans södra ingång. Statyn framställer den numera bortgångna biskopen iförd mässkrud och kräkla.

Hulda Claesson Silfverstolpe, *Biskop Billing*, betong 1937, h 90 cm. Kila kyrka.

Hulda Claesson Silfverstolpe, *Nils Kebbon*, gips 1936, h 39 cm.

Utdrag ur skriften *Kila kyrka* av Gunnar Redelius:

Hulda Claesson Silfverstolpe, oljemålning 1949.